

VARIOUS

KERTOVAISIA

RUNOELMIA:

ALKUPERÄISIÄ

Various

Kertovaisia runoelmia: Alkuperäisiä

«Public Domain»

Various

Kertovaisia runoelmia: Alkuperäisiä / Various — «Public Domain»,

Содержание

Hyljätty äiti	5
Pispa Heinrich ja Lalli	7
Annikki ja Kesti	14
Lalmanti ja Inkeri	18
Klaus Kurki ja Elina rouva	21
Конец ознакомительного фрагмента.	27

Various

Kertovaisia runoelmia: Alkuperäisiä

Hyljätty äiti

Köyh' asuu akkanen töllissään,
Leipäänsä kyynelin kastaa;
Hän istuu siin' ypö-yksinään;
Häll' eikö heimoa, lasta?

Näin istuiss' aikahan menneesen
Pois kauas miettehet lentää,
Pois kauas aikahan kultaiseen —
Ja vedet poskille entää.

Ain' ollut näin ei hän yksinään;
Häll' oli poikansa silloin;
Nyt missä lie, mihin viipyikään?
Taas hänet nähnehe milloin?

Se häll' oli kallehin kalleus,
Pimeässä silmien valo,
Se kurjuudessakin lohdutus,
Se päivän koittavan salo.

Raskaimmat raatoi äit' orjan työt
Vaivoistaan nurkahtamatta;
Hän valvoi päivät, hän valvoi yöt
Lepoa muistelematta.

Pojasta, toivoi hän, tulee mies
Jalompi vanhempiansa,
Ja maineensa rinnalla jää kenties
Myös muistonen kantajastansa.

Ja poika varttui kuin honka maan,
Ei vertaa häll' ole toista;
Ja missä parhaita mainitaan,
Nimensä kirkkainna loistaa.

Mut onness' uudessa halvaksi
Hänestä käynyt on äiti;
Hän saadun lemmen jo unhoitti,
Ja yksin kantajan heitti.

Se äiti köyhä ja kurja on,

Oi suomen lape, isänmaasi.
Kuink' olla hälle, sä armoton,
Voit kylmä kuin talvinen paasi?

Jo palaa jälleen sun äitis' luo
Hänt' ota hellähän hoivaas!
Taas hälle lempesi täysi suo!
Hän itkien kaipaavi voimaas.

Ja jos vaan mökkiinsä astahdat,
Kohoova katto on kohta.
Ja laajaks seinät käy ahtahat;
Kuin keisarin linna se hohtaa.

Ja äitis vanhan ja vaivaisen
Näet nuoreks nuortuvan taasen,
Ja kruunun painavi kultaisen
Hän otsaansa kirkkahasen.

Ja kummastellen kaikk' kansat on
Näin lausuvat keskenänsä:
"Mik' ihme outo ja verraton! —
Sen lapsi loi lemmellänsä."

Suonio.

Pispa Henrikki ja Lalli

Kaks' oli pyhä'ä miestä,
Kaksi kansan ruhtinasta,
Ristinveljeä jaloa,
Yksi kasvoi Kaalimaassa,
Varttui maalla vierahalla,
Toinen Ruotsissa yleni;
Pian kasvoi pienelliset,
Yksivuotiset yleni.
Joka kasvoi Kaalimaassa,
Se kasvoi kananmunilla,
Joka Ruotsissa yleni,
Se Ruotsin sianlihoilla.

Lapsi maalta vierahalta,
Maalimaassa kasvatettu,
Se oli herra Henrikki,
Vaan se Ruotsissa ylennyt
Oli Eirikki ritari,
Ruotsin kuulusa kuningas.

Sanoi herra Henrikki
Eirikille veljellensä:
"Lähtekämme Suomenmaalle,
Menkämme Hämeenmaalle,
Maille ristimättömille,
Paikoille papittomille,
Siell' on lapset ristimättä,
Kansa kaikki kastamatta;
Tehkämme kiviset kirkot,
Kappelit rakentakamme,
Papin saarnoja sanella,
Kansan kaiken kuultavaksi!"

Siitä Eirikki ritari
Itse lausui, noin saneli
Henrikille veljellensä:
"Veikkoseni, vaimon poika,
Entä jos tapettanehen,
Sinä siellä surmatahan,
Maan kuningas kaaetahan;
Paljo on sinne mennehiä,
Enempi evännehiä,
Ei paljon palannehia."

Sanoi herra Henrikki:
"Lähen toki, en totelle;
Jos minä tapettanehen,
Toinen jäänevi jällelle."
Siitä herra Henrikki

Sanoin lausui, suin puheli:
"Pilttiseni, pienoiseni,
Vantti vaaksan korkuhuinen,
Laita korja kohallensa,
Perällensä pieni korja,
Ota ohrilta oronen,
Maatajouhi valtahilta,
Pane varsa valjahihin,
Suvikunta suitsi suuhun,
Lähimaille mennäkseni,
Maille ristimättömille."
Siitä piltti pikkuruinen,
Vantti vaaksan korkuhuinen,
Ottavi koasta korjan,
Kohallensa korjan laitti,
Saatti lastat sarjallensa,
Aisat tammiset asetti.
Otti ohrilta orosen,
Puilta isolihaisen,
Pani länget mursunluiset,
Valjahat majavanluiset,
Harmin kaulahan asetti;
Pani luokan kynnäppäisen
Harjalle hyvän hevosen,
Ohjat suoniset ojensi.
Sitten herra Heinrichi
Niin kohta ajohon läksi,
Virman peuroja viritti
Jälissänsä juoksemahan,
Latoi lauman laulajia
Päänsä päällä lentämähän,
Jänön valkoisen hypitti
Eessänsä vilettämähän,
Teiri kultainen kukersi
Karhun rautaisen kiassa.
Ajella karuttelevi
Kaksi päivä'ä keväistä,
Kaksi yötä järjestänsä;
Sanoi piltti pikkuruinen,
Vantti vaaksan korkuhuinen:
"Jo minun tulevi nälkä,
Kun ei syöä eikä juoa
Eikä purtua pietä."
Sanoi herra Heinrichi:
"Jo pian talo tulevi;
Lallola on lahen takana,
Hyvä neuvo niemen päässä,
Siinä syömme, siinä juomme,
Siinä purtua piämme."

Sanoi piltti pikkuruinen,
Vantti vaaksan korkuhuinen:
"Entä on järvi jäätämättä,
Sulana joki kovera."

Siihen herra Heinrikki
Itse vastaten sanovi;
"Kierretähän Kiulon järvi,
Ympäri joki kovera."

Lähettiläin Lallolahan,
Kierrettiin Kiulon järvi,
Ympäri joki kovera.
Sitten tultua talohon,
Nälissänsä niemen päähän,
Kerttu kelvoton emäntä,
Paha vaimo pannahinen,
Suitsi suuta kunnotonta,
Keitti kieltä kelvotonta,
Einettä aneleville;
Ei saa einettä tuliat
Eikä heiniä hevonen.

Sitten herra Heinrikki
Sanoin lausui, suin puheli:
"Pilttiseni, pienoiseni,
Vantti vaaksan korkuhuinen,
Ota leipä uunin päältä,
Heitä penningit sijahan,
Ota kellarist' olutta,
Heitä penningit sijahan,
Ota heiniä hevosen,
Pane penningit sijahan,
Katso kauraja lisäksi,
Heitä penningit sijahan!"

Sitten piltti pikkuruinen,
Vantti vaaksan korkuhuinen,
Otti kyrsän uunin päältä,
Vieritti rahan sijalle,
Otti olutta kellarista,
Vieritti rahan sijalle,
Heinät heinähuonehesta,
Vieritti rahan sijalle,
Kaurat kaurahinkalosta,
Vieritti rahan sijalle.

Kerttu kelvoton emäntä,
Salasyöjä sappehinen,
Sepä kirkui kiukahalta,
Parkui patsahan nenästä:
"Jahka Lalli saa kotihin,
Se sun luusi luistelevi
Ja pääsi päristelevi,

Suonesi sirottelevi."

Sitten herra Heinrichi
Läksi Lallolan talosta,
Lapset lauleli jälestä,
Lapset laiskat Lallolassa:
"Jo kävi meillä ihmisiä,
Joivat tynnyrist' oluen,
Kakun söivät kammarista,
Laoit heiniä laosta,
Heiniä hevosen syöä,
Kannoit kuroja lisäksi."

Lalli kun tuli kotia,
Tuo Lallin paha emäntä,
Vanha naara, vaimo valskei,
Kantoi kieltä kelvotonta,
Valehteli vanha naara:
"Jo kävi tässä ihmisiä,
Tässä on syöty, tässä juotu,
Tässä purtua pietetty:
Ruoka-ruotsi, syömä-saksa,
Kiertolaiset kelvottomat,
Joivat oluen kellarista,
Vettä viskasit sijahan,
Kakun söivät kammarissa,
Kiven vierrytit sijahan,
Veivät heiniä laosta,
Heitit hieta'a sijahan,
Kuroja hevosen syöä,
Saivat santa'a sijahan."

Lausui paimen patsahalta:
"Jo vaimon valehtelitkin;
Ele vaimon usko'kana
Vaimon valskin lausehia!"

Lalli mies pahantapainen
Ei tuosta totella ollut;
Sivui Lalli laapurinsa,
Piru pitkän keihähänsä,
Lykkäsi lyllyn lumelle
Suin on voisen vuolakkehen,
Syöksi kalhun kaljamalle
Kuin on talvisen jäniksen,
Sitten hiihti hirmuisesti,
Lylly vieräi vinkeästi,
Tuli suitsi suksen tiestä,
Savu sauvan somman tiestä.

Sanoi piltti pikkuruinen,
Vantti vaaksan korkuhuinen:
"Jo kuuluu kumu takana,
Ajanko tätä hevoista?"

Sanoi herra Heinrichi:
"Jos kumu takana kuului,
Ele aja tätä hevoista,
Karkottele konkaria!"
"Entä jos tavoitetahan
Tahikka tapetahanki;
Lalli hiihtäen tulevi,
Pitkä keihäs kainalossa."
Siitä herra Heinrichi
Kun tunsi tuhon tulevan,
Hätäpäivän päälle saavan,
Sanan lausui, noin puheli:
"Pilttiseni, pienoiseni,
Käy sinä kivien taaksi,
Kuuntele kiven takana;
Kuin ei kilpeä kivessä,
Niin sä mene tammen taaksi,
Katsela takana tammen,
Kuin mua tavotetahan.
Taikka tapetahanki!
Jos minä tapettanehen
Ja sinä jälille jäänet,
Niin poimi lumesta luuni,
Aseta orin rekehen,
Orin Suomehen vetä'ä,
Vaan jos uupuvi oronen,
Sitten härkä pantakohon;
Kussa härkä tauvonnevi,
Siihen kirkko tehtäköhön,
Kappeli rakettakohon!"
Lalli hiihti, Hien ruoka,
Tavotti takaa-ajetun,
Tappoi herra Heinrichin,
Surmasi jalosukuisen,
Jok' oli tänne joutununna
Suomen kansan kastajaksi.
Sitten piltti pikkuruinen,
Vantti vaaksan korkuhuinen,
Luut korjasi lumesta,
Poimi kaikki kaunihisti,
Verkasäkkihin veteli,
Sittoi silkkinauhasilla,
Asetti orin rekehen.
Kun sitten oronen uupui,
Niin antoi härän vetä'ä,
Kussa härkä seisoutui,
Nousiaiset heitti maahan,
Heitti kankahan nenähän,
Johon herra Heinrichi

Ensimmäinen hauattiin,
Kivikirkko rakettiin
Herran Heinrichin nimehen.

Vaan ei piltti pikkuruinen,
Vantti vaaksan korkuhuinen,
Löytänyt lumen sisältä
Pyhän miehen peukaloa,
Sormea ison isännän
Kultasormuksen keralla,
Ennen kuin kesäsyännä,
Kun oli kevät ihana
Jäät jo järivistä sulannut,
Sekin sitten löyettiin
Pienen jäänpalasen päältä
Kultasormuksen keralla.

Sitä kuuli tuutteli,
Vieno aaltonen ajeli,
Ihmisille nähtäväksi,
Tunnusmerkiksi jaloksi,
Jott' ei sallinut Jumala
Eikä suonut suuri Luoja,
Ve'en alle vaipumahan,
Hukkahan tuleumahan,
Sormea ison isännän,
Pyhän miehen peukaloa.

Lalli, se pahin pakana,
Julmin juutasten seassa,
Pahan työnsä täytettyä,
Pyhän miehen mestattua,
Surmattua suuren miehen,
Pispan, herra Heinrichin,
Otti korkean kypärän
Pyhän miehen pispan päästä,
Pani päähänsä omahan,
Kallohonsa kauheahan,
Palasi pahalta työltä,
Hiihti kilttinä kotihin.

Lausui paimen patsahalta:
"Mist' on Lalli lakin saanut,
Mies häijy hyvän hytyrän,
Pispan hiipan, hirtehin?"

Lalli se murehetonna
Päästä lakkia tavotti,
Hivukset himahtelivat
Lakkihin imentyneinä,
Läksi kallosta kamara,
Luikas luiska irrallensa,
Kävi kallo kaljamaksi,
Pää pahan nahattomaksi.

Niin tämän pahan pakanan,
Pispa raukan raatelejan,
Tuli kosto korkealta,
Makso mailman valtialta;
Sen teki totinen Luoja
Ja sallei jalo Jumala.
Nyt se pispa taivahassa,
Herran enkelein elossa,
Voiton virttä veisailevi,
Lalli paikassa pahassa,
Sakean savun seassa,
Helvetissä hiihtelevi.
Siellä pirut pistelevät
Helvetissä helteisessä
Sieluparkoja pahasti.
Varjele vaka Jumala,
Estä Luoja armollinen,
Meitä sinne saapumasta;
Saata taivahan salihin,
Ijankaikkiseen ilohon!

Kanteletar III: 28.

Annikki ja Kesti

Annikki, Turusen neiti,
Istui Turun sillan päässä,
Lauloi Turun neitosille,
Neuvoi kaupungin kanoja:
Elkätte, tytöt typerät,
Niin kuin mie typerä tyttö,
Reivin reistoihin ruvetko,
Kauppamiesten kainaloihin;
Elkättehän, nuoret neiot,
Vastakasvavat kanaset,
Uskoko urun sanoja,
Miehen valskin vannonnoita,
Pettävi uro sanansa,
Mies valski valansa syöpi.

Kun olin nuorna neitosena,
Kukkana ison kotona,
Istuin mie Turun korolla,
Turun kosken korvaksella,
Loin silmäni selälle,
Käänsin päätä päivän alle,
Näin purren purjehtivan
Sekä vieryvän venosen:
"Oisko tuo isoni pursi.
Tahi velloni venonen?"

Aloin teetellä teloja,
Varustella valkamoita,
Sinisiä siltapuita,
Punaisia puolapuita,
Laskea isoni laivan
Tahi velloni venosen,
Tekemilleni teloille,
Valmihille valkamoille.

Ei ollut isoni pursi
Eikä velloni venonen.
Oli pursi, Kestin pursi.
Miehen vierahan venonen.

Kesti purresta puhuvi,
Venehestä veskoroivi:
"Tule, neito, purtehein,
Astuos alukseheni!"

Minä vasten vastaelin
Ja sanoin sanalla tällä:
"Eipä käsenyt emoni
Tätä lasta laivahasi,
Purtehen meristen miesten,

Joutomiesten juoniloihin."

Kesti purresta puhuvi:
"Lähe pois, elekä huoli,
Tule minun turvihini.
Käy käsivarrelleni,
Pohatalle puolisoiksi,
Kauppamiehelle kanaksi."

Minä vasten vastaelin:
"Jos lähen venohehesi.
Mull' ompi kiviset kengät,
Sukat sukkuiset sisässä,
Polen puhki puisen purren,
Halki haapaisen venehen,
Kivisillä kengilläni,
Sukillani sukkuisilla."

Kesti saattavi sanoa,
Itse purresta puhuvi:
"Polkisitko purren puhki,
Halki haapaisen venoni,
Kyll' on päiviä kesässä,
Sykysyssä vietinkiä,
Milloin pursi paikatahan,
Veno lauoin veistetähän."

Kesti arkkunsa avasi,
Kimahutti kirjokannen,
Antoi mulle pienen paian,
Pienen paian palttinaisen;
Niin se paita pellavainen
Vaati verkaista hametta,
Niin se verkainen hamehut
Vaati vyötä kullatuista,
Niin se vyöhyt kullatuinen
Tahtoi raskasta raha'a,
Niin ne raskahat rahani
Tahtoi nuorta kauppamiestä.

Niin mun kerran Kesti petti,
Mie menin keralle Kestin,
Kauppamiehelle kanaksi,
Pohatalle puolisoiksi,
Vasten kieltoa emoni,
Varotusta vanhempani.

Syötin Kestin, juotin Kestin,
Talven syötin talkkunoilla,
Sykysyn sianlihoilla;
Hankin voit, tupakan ostin,
Lihat hankin, leivät hankin,
Kalat hankin kaikenlaiset.

Kesti taisi talven syöä.
Sekä syöä jotta juoa,

Paljon pantua olutta,
Ruokia rakennetuita,
Söi mun syötetyt sikani,
Joi mun joulutynnyrini,
Vuotteli kesän tuloa,
Tuota toivoi Kestin laiva,
Kestin laiva, Kestin lapset,
Kestin entinen emäntä.

Muut kaikki kesä'ä toivoi,
Vuotteli kesän tuloa,
Yksin pelkäsi petäjä,
Kuorensa kokottavaksi,
Varaeli vastaskoivu
Oksansa otettavaksi.

Kesti vuotteli kesä'ä,
Kun tiesi kesän tulevan,
Kantoi hahtehen kalunsa,
Venehesen vei omansa,
Lykkäsi venon vesille,
Veti päälle purjehia,
Itse istuihe perähän,
Laittelihe laskemahan,
Heitti raukan rannikolle,
Verevän vesikivelle,
Kultansa kujertamahan,
Kaunoisensa katsomahan,
Ijäksensä itkemähän,
Kuuksensa kujertamahan.

Tuli tuuli tuolta maalta
Puhui purjehen sijahan,
Työnti laivan lainehille,
Ulommaksi uuttelevi;
Minä raukka rannikolla,
Vienonen vesikivellä,
Itkin äänellä isolla
Sekä Ukkoa rukoilin:
"Kosta, Ukko, säien voima,
Aalto ankara kohota,
Hurja'a hukuttamahan,
Mielipuolta painamahan;
Tuo, Jumala, pohjatuuli,
Nosta tuuli luotehelta,
Tuuli lännestä lähetä
Sekä vielä iästä,
Vie vienonen kallellehen,
Sysäele syrjällehen!"

Tuo Ukko, ylinen herra,
Nosti pilven luotehelta,
Nosti suuren säien voiman,

Aallon ankaran kohotti,
Kaatoi laivan kallellehen,
Sysähytti syrjällehen.
"Kutti, kutti, keito Kesti,
Sehän oikein olikin,
Niin sun kävi, kuin pitiki:
Ei ole aina Annin armot,
Annin armot, Annin tyynyt,
Ei ele Annin pää-alaiset,
Eikä Annin kirjavaipat;
Anni ei nyt suuta anna,
Meren aalto antelevi,
Meren on tyrsky tyynnäsi,
Meren vahti vaippanasi,
Aalto pää-alaisinasi."

Kanteletar III: 34.

Lalmanti ja Inkeri

Lalmanti, iso ritari,
Varosi vakahan neion,
Piennä piian pestaeli,
Inkerin, ihanan immen;
Antoi kättä kätkyessä,
Kapalossa kaupan laati,
Isoin kihlain kihlaeli,
Suurin sormuksin lunasti.
Läksi itse muille maille,
Kantoi hahtehen kalunsa,
Neuvoi siitä neitoansa,
Lähtiessänsä varotti:
"Kasva, neito, kaunihiksi,
Alla varjon vanhempaisi,
Jos mä viivyn viikommanki,
Kauvemmaksiki katoisin;
Kokottele vuotta viisi,
Vuotta viisi, vuotta kuusi,
Sekä seitsemän kevättä,
Kanssa kaheksan kesä'ä,
Ynnä syksyä yheksän,
Talvikausi kymmenettä!
Vaan jos kuulet kuolleheni,
Kaiketi katoneheni,
Ottaos toveri toinen,
Elkösä pahempatani,
Elkösä parempatani,
Ota muuten muotohilles!"
Lalmanti, iso ritari,
Astuvi aluksehensa,
Laski laivan lainehille
Mennäksensä muille maille,
Suurille sotateoille,
Miesten tappotanterille.
Eerikki, vähä ritari,
Valekirjat kannatteli,
Valekirjat kiiruhusti,
Saatteli valesanommat:
"Lalmanti on soassa voittu,
Pantu maahan paineluissa."
Kenpä neien naittajaksi,
Itkettäjäksi ihanan? —
Suku suuri naittajaksi,
Itkettäjäksi ihanan;
Itketti ihalat silmät,

Vetytti punaiset posket.

Väen kihlat kannettiin,
Väen sormus vaihettiin,
Väen ois vihille viety.
Neito itki eikä mennyt,
Saatu ei mielin eikä miehin,
Eikä uljahin urohin,
Ei valituin vallasnaisin,
Eikä neitsyin kaunokaisin.

Nousi neito nostamatta
Yliselle yksinänsä,
Istuvi luhin solassa,
Sekä istui että itki,
Katsoi iän, katsoi lännen,
Katsoi poikki pohjosehen,
Näki mustasen merellä,
Sinertävän lainehilla:
"Jos sä lienet ve'en vaahti,
Vesi, vaahtesi kaota;
Jos sä lienet lintuparvi,
Niin sä lähe lentämähän;
Jos lienet kalainen karja,
Purstoin pohjahan poraha;
Vaan jos lienet Lalmantini,
Tule pursi puittomia,
Laske väljiä vesiä,
Laske näille valkamaille!"

Tuli pursi puittomia,
Laski väljiä vesiä:
"Tuo on pursi Lalmantini;
Tunnen nastan, tunnen purren,
Tulennasta, laskennasta,
Toisen puolen purjehesta,
Uus' on toinen purjepuoli,
Toinen silkkiä sinistä,
Silkki Inkerin kutoma,
Oman käen kaiehtima."

Inkeri alas luhilla,
Kaapsahellen kartanolle,
Näki nuoren veljensä:
"Minun nuori veljyeni,
Ota ohrilta orisi,
I'ulta ikilihava,
Maatajalka maltahilta,
Lähe vasta Lalmantia!"

Tuop' on nuori velykäinen
Otti ohrilta orihin,
Läksi vasta Lalmantia,
Lausui Lalmanti ritari:

"Terve nuori näätämiesi,
Kuinka Inkeri elävi?"
"Hyvin Inkeri elävi:
Viikkokaus' on häitä juotu,
Toinen lahjoja laeltu,
Kolmatta on kuoleteltu,
Ei ole vihille saatu
Kanssa Eerikki ritarin."

Kanteletar III: 32.

Klaus Kurki ja Elina rouva

Elinainen, neitsy nuori,
Meni aittahan mäelle,
Vaskivakkanen käessä,
Vaski-avain vakkasessa:
"Tuollapa tulee Klaus Kurki,
Laukon ylpeä isäntä." —
"Mistäs tunnet Klaus Kurjen,
Onko hän elikkä muita?" —
"Tulennasta tuiman tunnen,
Jalon jalkansa polusta." —
"Eikös muita ylpeöitä,
Kun vaan Laukon Klaus Kurki?"
Klaus tuo rannalta tulevi,
Ajoin kohti kartanoa;
Viisi veljestä Elinan
Istuit kaikki pöyän päässä,
Nousit kaikki katsomahan,
Läksit vastahan pihalle.
Klaus tuo tuli pihalle,
Joukon kanssa kartanolle,
Sa'an saattomiehen kanssa,
Sa'an satula-urohon,
Miehet kultamiekoissansa,
Hevoset hopeapäissä:
"Onko teillä neiti myyvä,
Piika pietty minulle?" —
"Ei neittä mäellä myyvä,
Panna kaupan kartanolla,
Hevot myyähän mäellä,
Laukaviat kartanolla;
Onhan meillä tupiaki,
Tupa meillä on yljän tulla,
Tupa tulla, toinen mennä,
Talli on hevoset panna,
Maja varsat valjutella,
Naulat laskea satulat."
Klaus lähtevi tupahan,
Polki jalan portahalle,
Miekalla oven avasi,
Tupellansa kiinni tunki:
"Onko teillä neiti myyvä,
Piika pietty minulle?"
Äiti nuoren Elinaisen
Klaus Kurjelle kumarsi:
"Ei ole meillä neittä myyvä"

Eikä piikaista pietty;
Meill' on piiat piskuisia,
Vielä kesken kasvavia." —
"Ompa teillä nuor' Elina
Kyllä vahva varrellansa,
Avioksi auttavainen;
Annappa tuo nuor' Elina!" —
"Oh mun äiti kultaseni,
El' anna minua Klaulle!" —
"Ei taia vähä Elina
Panna työhön palkollista,
Ruokkia perettä suurta,
Kaita tarhakarjojasi." —
"Eikä tarvitse Elinan;
Onhan siellä Kirsti piika,
Antakohon Kirsti piian
Panna työhön palkollisen,
Ruokkia talon perehen,
Kaita kanssa tarhakarjan." —
"Kyll' on siellä Kirsti piika,
Laukon entinen emäntä,
Se mun polttaisi tuleessa,
Kovin päivin kuolettaisi." —
"Ei ole Kirsti ennenkähän
Toista polttanut tuleessa,
Kovin päivin kuolettanut;
Ei ole ennen eikä vasta."
Kukas kuitenkin on hullu,
Kukas muu kuin piika raukka,
Jos ei hullu, niin on houkka:
Otti kihlat, antoi kättä,
Käsiten Klaun käessä
Kävi Klaun kartanolle.
Kirsti katseli lasista,
Västarästä vällisteli:
"Oh, jos jollain lailla saisi
Tuon välin pahenemahan,
Ennenkuin avaimet annan,
Toisen käskyllä kävelen."
Toist' ei tuohon tarvittunna,
Itse Kirsti keinon keksi,
Lähti hän Klaun puheille!
"Ohoh Klaus kultaseni,
Vähän kyllä sinä tieät:
Uolevi emännän makasi,
Nuoren Elina emännän,
Hyvän rouvan renki roisto." —
"Oh mun Kirsti piikaseni,
Jospas tuottelet toeksi,

Minkä saattelit sanoiksi,
Sinun silkkihin puetan,
Elinan tulessa poltan;
Viisi verkaista hametta
Annan sinun käyäksesi
Ennenkuin Elina rouvan,
Kätehes avaimet annan
Ennenkuin Elina rouvan." —

"Ohoh Klaus kultaseni,
Aja Aumasten laolle,
Pienten niittusten perille,
Sano kauvas kulkevasi,
Monet viikot viipyväsi
Keräjissä Pohjanmaalla,
Niinpä tuottelen toeksi,
Minkä saattelin sanoiksi."

Klaus Kurki, kurja miesi,
Teki työtä käskettyä,
Kävi rouvan kammarihin:
"Oh mun vähä Elinani,
Viile voita vakkasehen,
Sääli säkkihin evästä,
Liikkiö sianliha'a,
Karpio kananmunia,
Matkahan mun mennäkseni,
Käräjihin Pohjanmaalle!" —

"Oh mun Klaus kultaseni,
Ele siellä kauvan viivy,
Viikot on viimeiset minulla,
Päivät vielä viimeisemmät;
Astu puoli saappahassa,
Astu toiste toinen puoli,
Puhu puolilla sanoilla,
Puhu toiste toinen puoli,
Syö puoli evähistäsi,
Syö toiste toinen puoli,
Juo puoli pikariasasi,
Juo toiste toinen puoli,
Niin sa paremmin palajat
Pohjan noitien parista."

Elina emäntä rouva
Säälei säkkihin evästä,
Viilsi voita vakkasehen,
Liikkiön sianliha'a,
Karpion kananmunia;
Klaus lähtevi ajohon,
Ajoin Aumasten laolle,
Pikku niittusten perille.

Kirsti tuo kotahan lähti

Pienten vaattetten pesolle,
Paitojen Elina rouvan.
Kuului kolkkina koasta,
Paukkina patatuvasta,
Kävi rouva katsomahan
Mitä tuolla kolkitahan:
"Oh mun Kirsti piikaseni,
Mitä kolkit niin kovasti,
Paukutat patojen luona?" —
"Huoran huopia virutan,
Pahan vaimon vaattehia." —
"Ele Kirsti, piikaseni,
Kolki niitä niin kovasti!"
Kirstipä tähän mutkan muisti,
Kolkki vieläki kovemmin.
"Ele kolki, Kirsti huora,
Paitojani niin pahasti,
Niit' ei ole täällä tehty,
Vaan on äitini kotona!" —
"Huorat ne hyvätki piiat,
Vaan ei portot puoletkahan;
Olipa minun lukua,
Vaikka parka palkollinen
Hoettaisi huoraksiki,
Itseki isot emännät
Ovat orjien ohessa,
Pitkäpartojen parissa."
Itkusilmissä Elina
Tuli rannalta tupahan,
Kirsti kiiruhti perästä:
"Oh mun rouva kultaseni,
Ottakamme orjat työstä,
Häijyt härkien perästä,
Pietään pitoset pienet,
Kanssa kempit kestitjuhlat;
Niin tääll' ennenkin on tehty,
Kun oli matkoilla isäntä." —
"Ohoh Kirsti piikaseni,
Tehe itse, kuinkas tahot,
Niinkuin teit minua ennen;
Iske kaikki muut tynnyrit,
Se vaan jätä iskemättä,
Jok' on pantu minua varten!"
Kirstipä tuohon mutkan muisti:
Sen hän sitte ensin iski.
"Ohoh Kirsti, piikaseni,
Toisin tehit, toisin käskin." —
"Oh mun rouva kultaseni,
Minne teen mä yösijanne;

Teenkö uutehen tupahan,
ylimmäisen holvin päälle?"

"Ele tee uutehen tupahan,
Ylimmäisen holvin päälle,
Tee kuin ennenkin olet tehnyt
Sijani Klaun tupahan!" —

"Siellä on pyssyt paukkavaiset,
Siellä miekat välkkäväiset,
Siellä kaikki surmarauat,
Terävät terä-asehet." —

"Pyssyt on surmana soassa,
Miekat miehien käsissä,
Tuttuna ovat tuvassa,
Kammarissa kaunihina,
Tee vaan sinne yösijani;
Pane kaksin villavaipat,
Pane kaksin korvatyynyt,
Kaksin liinaiset lakanat!"

Kirstipä tähän mutkan muisti:
Pani viiet villavaipat,
Viiet pani korvatyynyt,
Viiet liinaiset lakanat.

Elina levolle lähti:
"Ohoh Kirsti piikaseni,
Etpäs tehnyt niinkuin käskin,
Panit viiet villavaipat,
Panit viiet korvatyynyt,
Viiet liinaiset lakanat."

Kirsti lähti kammarista,
Meni Uolevin tupahan:
"Uolevi ylimysrenki,
Tulkatte Klaun tupahan,
Siellä teitä tarvitahan,
Kiiruhusti kutsuttihin." —

"Mitästä mä siellä tehnen?"
Meni hän sinne arvollansa,
Kirsti kiiruhti perässä,
Yheksät lukut lukitsi,
Takateljen kymmenennen.
Niin juoksi Aumasten laolle,

Pikku niittusten perille:
"Ohoh Klaus kultaseni,
Ja nyt tuottelin toeksi,
Minkä saattelin sanoiksi:
Ompa Uolevi nytki siellä
Kahen kesken rouvan kanssa,
Orjat Uolevin luvalla
Kestitsevät keskenänsä."

Klaus kohta kotia riensi

Alla päin, pahoilla mielin,
Otti tulta tervaksehen,
Tulta tuohe'en viritti,
Pisti tulen nurkan alle,
Valoi alle valkeata.
Elinainen, nuori rouva,
Pisti sormensa lasista,
Vihkisormus sormessansa:
"Ohoh Klaus kultaseni,
Ele sormustas kaota,
Jossas kantajan kaostat!"
Klaus Kurki, kurja miesi,
Veti miekkansa tupesta,
Raappasi terävän rauan,
Laski oitis sormen poikki,
Elinainen, nuori rouva,
Piti lastansa lasista,
Itkeväistä ikkunasta:
"Ohoh kulta, Klaus kulta,
Ele polta poikalasta,
Jossas poltat pojan tuojan!" —
"Pala, portto, poikinesi,
Tulen kautta lapsinesi!
Se ei ole minun poika,
Uolevin se omppi poika."
Elinainen, nuori rouva,
Herra Jesusta rukoili:
"Ohoh Herra Jesus kulta,

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.